

**ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
ГОСПОЖА РАЯ НАЗАРЯН**

14. 01

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ПРОФ. АНДРЕЙ ЧОРБАНОВ**

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме мотивирани предложения за изменения и допълнения в Законопроекта за допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование № 51-502-01-37, внесен от Министерски съвет на 21 юли 2025 г., приет на първо гласуване на 08 октомври 2025 г.:

§ 1. В § 117 се създава т. 5:

„5. Създава се ал. 9:

„(9) Длъжността „директор“ на държавните и общинските училища и детски градини, както и на държавните и общински институции по този закон се заема за срок от четири години. Лицата, избрани на длъжността „директор“, могат да заемат тази длъжност за не повече от два последователни мандата.“

Мотиви:

Мандатът се определя като особена публична служба в интерес и в полза на обществото за определен срок, т.е. пълномощие за осъществяване на власт. Чрез неговото въвеждане се изключва безсрочното упражняване на власт и затова мандатността е и същностен белег на демократичната държава – защитен механизъм на демокрацията. Защитен, защото тя е юридическа гаранция за независимост на мандатния орган при осъществяване на предоставените му правомощия за определен срок. Чрез мандатността се цели стабилност и ефективно функциониране на държавните органи и институции. Именно на тези основания мандатността е възприета не само по отношение на органите на власт, но и по отношение на заемането на административни длъжности в различни сфери, напр. в сферата на висшето образование – чл. 31, ал. 4 от Закона за висшето образование; административните ръководители в органите на съдебната власт – чл. 129, ал. 6 от Конституцията на Република България и др.

Въвеждането на мандат за заемането на длъжността „директор“ е изцяло в съответствие с това разбиране. Предлагаме за срок на този мандат

да се възприеме този, определен в сферата на висшето образование – 4 години. А като допълнителен гаранционен механизъм да се предвиди и ограничението за заемането на тази длъжност за не повече от два последователни мандата. По този начин, според нас, се постига последователност в правната уредба на виждането на държавата за заемането на административни длъжности в сферата на образованието.

§ 2. § 128 се изменя:

„§128. В чл. 228 се правят следните изменения и допълнения:

1. Аlineя 1 се изменя така:

„(1) Оценяването на труда на директорите, учителите и другите педагогически специалисти в детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и в специализираните обслужващи звена по чл. 50, ал. 1, т. 5 се извършва на 2 години.“.

2. В ал. 2:

а) текстът преди т. 1 се изменя:

„(2) Оценяването на труда на директорите, учителите и другите педагогически специалисти се извършва от комисия, определена от работодателя, съгласувано с педагогическия съвет, като в нейния състав задължително се включват:“.

б) в т. 1 думата „атестиране“ се заменя с „оценяване на труда“;

в) в т. 2 думата „атестиране“ се заменя с „оценяване на труда“.

3. В ал. 4 думата „атестиране“ се заменя с „оценяването на труда“.

4. Създава се нова ал. 5:

„(5) Педагогическата работа на педагогическите специалисти не може да се оценява въз основа на документите, които той е длъжен да съставя.“

5. Досегашната ал. 5 става ал. 6 и се изменя:

„(6) Резултатът от оценяването на труда освен за кариерното развитие и за определяне на допълнително трудово възнаграждение за постигнати резултати от труда може да служи и за насочване за повишаване на квалификацията, както и за поощряване на оценявания педагогически специалист.“

6. Създава се нови ал. 7 и 8:

„(7) В 7-дневен срок от запознаване с резултата от оценяването на труда му педагогическият специалист, получил най-ниската оценка, може да го оспори, като подаде мотивирано писмено възражение пред:

1. пред министъра на образованието и науката – за директорите или

2. пред началника на регионалното управление на образованието – за учителите и другите педагогически специалисти.“

(8) В 3-дневен срок след изтичане на срока по ал. 7 съответният орган се произнася по възражението, като може да потвърди или да повиши резултата от оценяването на труда.“

7. Досегашната ал. 6 става ал. 9 и в нея:

а) в текста преди т. 1 думата „атестирането“ се заменя с „оценяването на труда“, а думите „атестационната комисия“ се заменят с „комисията по ал. 2“;

б) в т. 4 думата „атестирането“ се заменя с „оценяването“.

8. Досегашната ал. 7 става ал. 10 и се изменя:

„(10) В случаите по ал. 9 повторна оценка на труда на лицето се извършва една година след предприемане на мерките по ал. 9, т. 1, 2 и 3.“.

9. Досегашната ал. 8 става ал. 11 и се изменя:

„(11) Ако при оценката на труда по ал. 10 отново е получена най-ниска оценка, лицето може да се освободи от длъжност при условията на чл. 328, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда.“.

10. Досегашната ал. 9 става ал. 12 и се изменя:

„(12) При получена оценка от оценяването на труда с една степен по-висока от най-ниската се прилагат мерките по ал. 9, т. 1, 2 и 3.“.

Мотиви:

Предложението за изменение на § 128 отчита заявената воля да се намали срока за провеждане на оценка на труда на педагогическите специалисти в сравнение с действащата уредба. Смятаме, обаче, че въвеждането на ежегодно извършване на такава оценка не отчита спецификите на работата на педагогическите специалисти, която обективно се извършва в рамките на учебна година, а не на календарна, какъвто е моделът на ежегодна атестация на държавните служители. Смятаме и, че предложеният подход за ежегодна оценка на труда, ще се създаде сериозно напрежение сред педагогическите специалисти, което обективно ще са отрази и на ефективността на изпълнението на основната им дейности – провеждане на качествено обучение в предучилищното и училищното образование и свързаната с него работа с децата. На тези основания предлагаме оценката на работата на педагогическите специалисти да се извършва на 2 години (предложението за изменение на чл. 228, ал. 1). Така от една страна ще се намали срока, но от друга неговата продължителност ще създаде необходимото спокойствие за работа на педагогическите специалисти.

На следващо място, предлагаме да се въведе механизъм на обжалване на поставената оценка пред по-горестоящ орган, а не пред комисията, която е извършила оценяването, както се предлага в проекта. Така ще се даде реална възможност за проверка на работата на самата комисия по извършената оценка (предложението за нови ал. 7 и 8 на чл. 228) и се създава още една гаранция за обективност на извършеното оценяване.

Не последно по значение, предлагаме да се запази съществуващият механизъм за подкрепа на педагогическите специалисти и в двете действащи в момента хипотези. Първата от тях обхваща случаите, когато на лицето е поставена оценка с една степен по-висока от най-ниската – предложението за ал. 12. Предлагаме да се запази действащата уредба и за

това лице да могат да се прилагат подкрепящи мерки, чрез които да се подпомогне неговото усъвършенстване.

Втората хипотеза обхваща случаите, когато на лицето е поставена най-ниската оценка. Предлагаме да се запази действащия механизъм на подкрепа и по отношение на него в рамките на една година и извършването на повторна оценка на труда след изтичането ѝ – предложението за ал. 10. И едва след тази повторна оценка, ако на лицето отново е определена най-ниската от скалата на оценяване, за работодателя да има възможност да прекрати правоотношението с това лице – предложението за ал. 11. По този начин от една страна ще се запази познатия за законодателството ни модел, че към освобождаване на едно лице от работа въз основа на атестация се пристъпва след най-малко две последователни ниски оценки, какъвто е напр. този в сферата на висшето образование – чл. 58, т. 6 от Закона за висшето образование. И от друга, ще се създаде гаранция срещу евентуално превратно упражняване на работодателска власт в сферата на предучилищното и училищното образование.

Предложенията в тази им част се основават на разбирането, че оценката на труда във всяка една сфера, вкл. в предучилищното и училищното образование, е насочена към подобряване на работата на лицата, които работят в съответната сфера, а не към създаване на допълнителни основания за прекратяване на правоотношението на оценяваното лице.

§ 3. Създава се § 164а:

„§164а. За лицата, които заемат длъжността „директор“ към момента на влизане в сила на този закон, мандатът за заемане на длъжността започва от деня следващ влизането в сила на този закон.“

Мотиви:

Предложената преходна разпоредба е насочена към решаване на въпроса за въвеждането на мандатност и за лицата, които заемат длъжността „директор“ към момента на влизането в сила на този закон. По този начин времето, през което са заемали длъжността преди влизането в сила на този закон няма да се зачита, а 4-годишният мандат ще се определя само занапред – от деня, следващ влизането в сила на този закон.

ВНОСИТЕЛИ:

Свещенослав Балабанов,
Андрей Чорбанов
Танер Тюрюгу,
Николай Кузнецов
Христина Иванова